

Vides pārraudzības valsts birojs

Rūpniecības iela 23, Rīga, LV-1045, tālr. 67321173, fakss 67321049, e-pasts pasts@vpvb.gov.lv, www.vpvb.gov.lv

Rīgā

22.05.2020

Lēmums Nr. 4-02/36

**Par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras
piemērošanu**

Adresāts:

Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments, adrese: Amatu iela 4, Rīga, LV-1050,
e – pasts: pad@riga.lv.

Plānošanas dokumenta nosaukums:

Rīgas attīstības programma 2021. – 2027. gadam (turpmāk – Attīstības programma)

Izvērtētā dokumentācija:

Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta (turpmāk – Izstrādātājs) 2020. gada 29. aprīļa vēstule Nr. DA-20-1916-nd “*Par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūru*”, Izstrādātāja iesniegums “*Iesniegums par Rīgas attīstības programmas 2021.–2027. gadam izstrādi*” (turpmāk – Iesniegums), Rīgas domes 2018. gada 21. novembra lēmums Nr. 1770 (protokols Nr. 39, 87.§) “*Par Rīgas attīstības programmas 2021.–2027.gadam izstrādes uzsākšanu*”, Valsts vides dienesta Lielrīgas reģionālās vides pārvaldes (turpmāk – VVD Lielrīgas RVP) 2020. gada 16. aprīļa vēstule Nr. 2.3/3224/RI/2020 “*Par ietekmes uz vidi stratēģisko novērtējumu Rīgas attīstības programmai 2021.–2027. gadam*”, Dabas aizsardzības pārvaldes Pierīgas reģionālās administrācijas (turpmāk – DAP administrācija) 2020. gada 22. aprīļa vēstule Nr. 4.8/1917/2020-N “*Par Rīgas attīstības programmu 2021.–2027. gadam*” un Veselības inspekcijas 2020. gada 16. aprīļa vēstule Nr. 4.5.–1/7424 “*Par stratēģisko ietekmi uz vidi novērtējumu izstrādes nepieciešamību Rīgas attīstības programmas 2021.–2027. gadam izstrādei*”.

Izstrādātāja viedoklis:

Izstrādātājs uzskata, ka, neskatoties uz jau veikto stratēģiskās ietekmes uz vidi novērtējumu (turpmāk – Stratēģiskais novērtējums) Rīgas teritorijas plānojuma 2030. gadam (turpmāk – Teritorijas plānojums) ietvaros, Attīstības programmas izstrādei arī būtu piemērojama šī procedūra, jo plānošanas dokuments aptver ļoti daudz nozares, piemēram, transporta, izglītības, veselības utt., kuras nav tik detalizēti ietvertas Teritorijas plānojumā. Rīgas pilsētas attīstības un izaugsmes plānošana un realizācija spēj ietekmēt dažādus aspektus.

Faktu konstatācija, izvērtējums, argumenti un apsvērumi lēmuma satura noteikšanai:

1. Likuma “*Par ietekmes uz vidi novērtējumu*” (turpmāk – Likums) 23. viens *prim* panta pirmā daļa paredz, ka, uzsākot tāda plānošanas dokumenta sagatavošanu, kuram saskaņā ar šo likumu var būt būtiska ietekme uz vidi, arī uz Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (*Natura 2000*), tā izstrādātājs iesniedz kompetentajai institūcijai (Vides pārraudzības valsts birojs, – turpmāk Birojs) rakstveida iesniegumu. Pirms rakstveida iesnieguma iesniegšanas izstrādātājs konsultējas ar ieinteresētajām vides un sabiedrības veselības institūcijām un iesniegumā pamato nepieciešamību plānošanas dokumentam piemērot Stratēģisko novērtējumu vai iemeslus, kādēļ šāds novērtējums nav nepieciešams. Likuma 23. trīs *prim* panta 1. punkts noteic, ka Birojs pieņem motivētu lēmumu par to, vai konkrētam plānošanas dokumentam ir nepieciešams Stratēģiskais novērtējums.
2. 2020. gada 29. aprīlī Birojā saņemta Izstrādātājas 2020. gada 29. aprīļa vēstule Nr. DA–20–1916–nd “*Par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūru*” un Iesniegums, kurā atzīmēts, ka Attīstības programmas izstrāde tiek uzsākta ar Rīgas domes 2018. gada 21. novembra lēmumu Nr. 1770 (protokols Nr. 39, 87.§) “*Par Rīgas attīstības programmas 2021.–2027.gadam izstrādes uzsākšanu*”. Atbilstoši Iesniegumam:
 - 2.1. Attīstības programmu plānots izstrādāt saskaņā ar spēkā esošo Latvijas Republikas normatīvo aktu prasībām, Rīgas teritorijas attīstības un politikas plānošanas dokumentiem, kā arī kaimiņu pašvaldību un Rīgas plānošanas reģiona attīstības plānošanas dokumentiem, t.sk. Rīcības plānu Rīgas metropoles areāla attīstībai, kā arī nacionālā līmeņa plānošanas dokumentiem. Plānošanas dokumentā tiks vērtēti jaunie uzstādījumi un nosacījumi Eiropas Savienības plānošanas periodam 2021–2027. gadam. Attīstības programmā tiks ņemta vērā arī izstrādes procesā esošā Teritorijas plānojuma pilnveidotā redakcija, tā izstrādes ietvaros apstiprinātie tematiskie plānojumi, izstrādē esošie lokālplānojumi (piemēram, Eiropas standarta platuma dzelzceļa līnijas *Rail Baltica* trases teritorijas lokālplānojums), kā arī izstrādē esošā Mobilitātes rīcības programma un jau uzsāktie un ieplānotie infrastruktūras projekti, nodrošinot attīstības plānošanas pēctecību. Plānošanas dokumenta izstrādes gaitā tiks veikta arī Rīgas attīstības programmas 2014.–2020. gadam izvērtēšana, pamatojoties uz ikgadēji veiktiem Stratēģijas uzraudzības ziņojumiem.
 - 2.1. Attīstības programmā tiks noteiktas prioritātes un pasākumi, lai sasniegtu Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2030. gadam (turpmāk – Attīstības stratēģija) ietvertu pašvaldības ilgtermiņa attīstības redzējumu, stratēģiskos mērķus, telpiskās attīstības perspektīvu un attīstības prioritātes. Plānošanas dokumentā tiks ietverta pašreizējās situācijas analīze, tendences un prognozes, tiks noteiktas pašvaldības vidēja termiņa prioritātes, Rīcības plāns, Investīciju plāns, kā arī Attīstības programmas īstenošanai nepieciešamo resursu apjoms un Attīstības programmas īstenošanas uzraudzības kārtība. Attīstības programmas ietvaros tiks turpināti jau iepriekšējā periodā uzsāktie projekti/rīcības un iniciēti jauni projekti/rīcības atbilstoši pašvaldības darbības specifikai. Plānošanas dokumenta izstrādē tiks ņemts vērā sabiedrības viedoklis, organizējot gan iedzīvotāju aptauju, gan rīkojot tematiskās darba grupas.
 - 2.2. Attīstības programmā paredzēto pasākumu kopums varētu ietvert Likuma 1. un 2. pielikumā atsevišķu paredzēto darbību īstenošanu. Plānošanas dokumenta izstrādes rezultātā netiek prognozētas vides problēmas, jo tajā iekļaujami pasākumi pašvaldības infrastruktūras un pakalpojumu uzlabošanai, paredzamās darbības nav saistītas ar tādu objektu būvniecību, kas varētu radīt piesārņojumu vai būtiskas vides ietekmes. Saistībā ar normatīvo aktu prasību izpildi Attīstības programmas

izstrādes ietvaros izvērtējami tādi pasākumi, kā, piemēram, ūdenssaimniecības infrastruktūras tālāka attīstība, meliorācijas sistēmu sakārtošana, trokšņu piesārņojuma novēršana, degradēto teritoriju sakopšana u.tml. Attīstības programma vērsta uz kvalitatīvas dzīves vides paaugstināšanu un sakārtošanu, teritorijas labiekārtošanu, pārvaldības uzlabošanu u.tml.

2.3. Rīgas teritorijā atrodas trīs Eiropas nozīmes aizsargājamās (*NATURA 2000*) teritorijas: dabas parks "*Piejūra*", dabas liegums "*Vecdaugava*" un dabas liegums "*Jaunciems*". Visām iepriekš minētajām *NATURA 2000* teritorijām ir izstrādāti dabas aizsardzības plāni. Rīgas teritorijā atrodas arī valsts nozīmes dabas liegums "*Krēmeri*" un ģeoloģiskais un ģeomorfoloģiskais dabas piemineklis "*Buļļu kāpas*". Rīgā atrodas 12 mikroliegumi, kas izveidoti, lai aizsargātu kādu konkrētu sugu vai biotopu. Rīgas teritorijā esošie liegumi un dabas parks ir izvietoti ūdenstilpju malās. Rīgas domes Mājokļu un vides departaments veic īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (t.sk. aizsargājamo koku) un mikroliegumu apsaimniekošanu un uzraudzību, lai saglabātu to bioloģisko daudzveidību. Attīstības programmas projektu ietvaros iepriekš minētajās teritorijās var tikt ieplānoti labiekārtojuma darbi. Izstrādājot Attīstības programmu, tiks ievēroti spēkā esošie normatīvie akti un dabas aizsardzības plāni.

3. Iesniegumam pievienotas:

3.1. VVD Lielrīgas RVP 2020. gada 16. aprīļa vēstule Nr. 2.3/3224/RI/2020 "*Par ietekmes uz vidi stratēģisko novērtējumu Rīgas attīstības programmai 2021.–2027. gadam*". VVD Lielrīgas RVP, izvērtējot Attīstības programmas izstrādes mērķi un ņemot vērā Likuma 4. pantā noteikto un Ministru kabineta 2004. gada 23. marta noteikumu Nr. 157 "*Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums*" (turpmāk – MK noteikumi Nr. 157) 2. punktā norādītos plānošanas dokumentus, kuriem ir jāizstrādā Stratēģiskais novērtējums, uzskata, ka Attīstības programmai nav jāveic Stratēģiskais novērtējums.

3.2. DAP administrācijas 2020. gada 22. aprīļa vēstule Nr. 4.8/1917/2020–N "*Par Rīgas attīstības programmu 2021.–2027. gadam*", kurā DAP administrācija savas kompetences ietvaros izteikusi viedokli, ka Attīstības programmai būtu jāpiemēro Stratēģiskais novērtējums.

3.3. Veselības inspekcijas 2020. gada 16. aprīļa vēstule Nr. 4.5.–1/7424 "*Par stratēģisko ietekmi uz vidi novērtējumu izstrādes nepieciešamību Rīgas attīstības programmas 2021.–2027. gadam izstrādei*". Veselības inspekcija, ņemot vērā Attīstības programmas īstenošanas jomu un teritoriju, kuru varētu ietekmēt plānošanas dokumenta realizācija un saskaņā ar Likuma 4. panta prasībām, uzskata, ka Attīstības programmai ir nepieciešams piemērot Stratēģiskā novērtējuma procedūru.

4. Attīstības programma nav ietverta to plānošanas dokumentu vidū, kam saskaņā ar Ministru kabineta 2004. gada 23. marta noteikumu Nr. 157 "*Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums*" 2. punktu Stratēģiskais novērtējums būtu nepieciešams kā obligāts, neatkarīgi no plānošanas nolūka un saturiskās ieceres, tādējādi jautājums par Stratēģiskā novērtējuma nepieciešamību izriet no vērtējuma par sagaidāmās ietekmes būtiskumu, tostarp plānošanas dokumentā iekļautajiem vides problēmu risinājumiem un to ietekmes būtiskumu:

4.1. Likuma 23. divi *prim* pants noteic, ka, vērtējot Stratēģiskā novērtējuma nepieciešamību, ņem vērā plānošanas dokumenta būtību (23. divi *prim* panta (1. punkts), tostarp un to, cik lielā mērā tajā tiek ietverti priekšnoteikumi paredzēto darbību un projektu realizācijai, ievērojot vietas izvēli, darbības veidu, apjomu,

nosacījumus un resursu izmantošanu, kā arī to, cik lielā mērā dokuments ietekmē citus plānošanas dokumentus atšķirīgos plānošanas līmeņos, pastiprina vai rada vides problēmas (23. divi *prim* panta 1. punkta a., b., c., d. apakšpunkts). Tāpat Likuma 23. divi *prim* pants 2. punktā noteic, ka jāņem vērā iespējamai ietekmei pakļautās teritorijas un sagaidāmās ietekmes raksturs, – ilgums, summārās ietekmes, pārrobežu ietekmes, avāriju riski u.c.. Savukārt Likuma 23. divi *prim* panta 3. un 4. punkts paredz, ka jāņem vērā ietekmei pakļautās teritorijas jutīgums, tostarp ietekmi uz aizsargājamām dabas un kultūras vērtībām, vides resursiem.

- 4.2. No iepriekš minētā izriet, ka lielā mērā to, vai plānošanas dokumentam nepieciešams Stratēģiskais novērtējums, nosaka gan plānošanas dokumenta būtība (plānošanas saturs un risinājumi), gan joma vai teritorija, attiecībā uz kuru plānošanas dokuments izstrādāts (ar to saistītās vides problēmas). Šādā kontekstā Birojs secina, ka Attīstības programmu ir paredzēts izstrādāt kā jaunu plānošanas dokumentu, paredzot priekšnoteikumus paredzēto darbību īstenošanai, turklāt priekšnoteikumi darbību īstenošanai tiks izstrādāti, lai risinātu vairākas ar vidi saistītas problēmas. Lai arī – izvērtējot iesniegtos dokumentus, Birojs konstatē, ka ar Attīstības programmu plānots apzināt, ņemot vērā un turpināt jau uzsāktus un ieplānotus infrastruktūras objektus, tā paredzēta kā pamatdokuments arī turpmāko projektu izstrādei.
- 4.3. Likuma 4. panta trešās daļas 1. punkts noteic, ka Stratēģisko novērtējumu citu starpā veic plānošanas dokumentiem, kurus apstiprina vietējā pašvaldība un kuri saistīti ar teritoriju plānošanu, ja tie ietver pamatnosacījumus šā likuma 1. vai 2. pielikumā paredzēto darbību īstenošanai. Atbilstoši Iesniegumā norādītajam Attīstības programmā paredzēto pasākumu kopums varētu ietvert Likuma 1. un 2. pielikumā atsevišķu paredzēto darbību īstenošanu. Rīcības un investīciju plānos tiks iekļauti dažādu infrastruktūras objektu pārbūves un atjaunošanas pasākumi, t.sk. tiks paredzēti siltumapgādes, ūdenssaimniecības, atkritumu saimniecības attīstības projekti, kā arī projekti atpūtas vietu un apdzīvoto vietu labiekārtošanai. Tādējādi Birojs secina, ka plānotie projekti, t.sk. attiecībā uz ūdenssaimniecības un atkritumu saimniecības attīstību, var tikt potenciāli saistīti ar Likuma pielikumos minētajām darbībām un to apjomiem, kas ir priekšnoteikums Stratēģiskā novērtējuma piemērošanai saskaņā ar Likuma 4. panta trešās daļas 1. punktu.
- 4.4. Ņemot vērā Attīstības programmas īstenošanas jomu un teritoriju, kuru varētu ietekmēt plānošanas dokumenta realizācija, gan Veselības inspekcija, gan DAP administrācija izteikušas viedokli, ka Attīstības programmai ir nepieciešams piemērot Stratēģiskā novērtējuma procedūru. Stratēģisko novērtējumu kā nepieciešamu atzinusi arī pati Izstrādātāja.
5. Līdz ar to Birojs pievienojas Izstrādātājas, Veselības inspekcijas un DAP administrācija paustajam viedoklim un atzīst, ka iespējamās ietekmes uz vidi novērtēšanai un priekšlikumu izstrādei nelabvēlīgas ietekmes savlaicīgai apzināšanai, novēršanai un samazināšanai pēc iespējas agrākā paredzēto darbību plānošanas, projektēšanas un lēmumu pieņemšanas stadijā (Likuma 3. panta 1. punkts), ir veicams Stratēģiskais novērtējums.
6. Tādējādi Stratēģiskā novērtējuma piemērošana un veikšana konkrētā plānošanas dokumenta izstrādei izriet no normatīvajiem aktiem (Likuma 4. panta trešās daļas 1., 2.punkts, Likuma 23. divi *prim* panta 1. punkta a., b. apakšpunkts un 4. punkta a., b. apakšpunkts) un ir konkrētā plānošanas dokumenta izstrādes gadījumā pamatota, atbilstīga un nepieciešama. Veicot Stratēģisko novērtējumu, būs sniegta iespēja identificēt būtiskās negatīvās ietekmes uz vidi, nepieciešamības gadījumā sniedzot alternatīvos risinājumus un priekšlikumus ietekmes uz vidi novēršanai un samazināšanai, kas ilgtermiņā sekmētu

nelabvēlīgās ietekmes uz vidi samazināšanu vai novēršanu. Plānošanas dokumentā paredzētās darbības jāvērtē atbilstoši Likuma 23. pieci *prim* pantā noteiktajam, t.sk., sagatavojot plānošanas dokumenta vides pārskatu, jāņem vērā Likuma 23. pieci *prim* panta pirmajā daļā noteiktais, ka vides pārskatā, lai izvairītos no informācijas dublēšanās, iekļauj tikai tādu informāciju, kas nepieciešama attiecīgajā plānošanas stadijā, kā arī izmanto informāciju, kas iegūta iepriekšējās plānošanas stadijās, iekļaujot nepieciešamo informāciju atbilstošā detalizācijas pakāpē, kas ļauj novērtēt plānošanas dokumentā konkrētās paredzētās darbības.

Piemērotās tiesību normas:

- Aizsargjoslu likums;
- Likuma “*Par ietekmes uz vidi novērtējumu*” 4. pants, 23. divi *prim* pants, 23. trīs *prim* pants;
- Likums “*Sugu un biotopu aizsardzības likums*”;
- Likums „*Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām*”;
- Teritorijas attīstības plānošanas likums;
- Ministru kabineta 1999. gada 15. jūnija noteikumi Nr. 212 „*Noteikumi par dabas liegumiem*”;
- Ministru kabineta 2004. gada 23. marta noteikumu Nr. 157 „*Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums*” 5., 6., 7. punkts;
- Ministru kabineta 2010. gada 16. marta noteikumi Nr. 264 “*Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi*”;
- Ministru kabineta 2013. gada 30. aprīļa noteikumi Nr. 240 „*Vispārējie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi*”;
- Ministru kabineta 2014. gada 14. oktobra noteikumi Nr. 628 „*Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem*”.

Lēmuma pieņemšanas pamatojums:

Pamatojoties uz izvērtēto dokumentāciju un faktiem, kā arī šajā lēmumā ietvertu faktisko un tiesisko apstākļu izvērtējumu, argumentiem un apsvērumiem, Likuma 23. divi *prim* pantā noteiktajiem Stratēģiskā novērtējuma nepieciešamības kritērijiem un piemērojot citas iepriekš minētās tiesību normas un lietderības apsvērumus, Birojs atbilstoši Likuma 23. trīs *prim* panta 1. punktam secina, ka plānošanas dokumenta īstenošanai Stratēģiskais novērtējums ir nepieciešams.

Lēmums:

- Piemērot Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūru Rīgas attīstības programmai 2021.–2027. gadam.

Direktora p.i.,

Direktora vietniece,

Piesārņojuma novērtēšanas daļas vadītāja (paraksts*)

I.Kramzaka

**Dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu*

D. Dzeguze, 67770826

daina.dzeguze@vpvb.gov.lv

Lēmums nosūtīts:

1. Rīgas domes Pilsētas attīstības departamentam, e-pasta adrese: pad@riga.lv.

2.Valsts vides dienesta Lielrīgas reģionālai vides pārvaldei, E.Adresē.